

AJUNTAMENT DE GIRONA, CDRU [FOTOFPIA THOMAS, ED.]

El monument més «fi»

La portalada del monestir de Ripoll i la proporció àuria

En els objectes més quotidians, en la natura i en l'art apareixen constants matemàtiques. Algunes són tan conegudes i omnipresents com el número π . N'hi ha de més abstractes, com el número e , generador dels logaritmes naturals i de maldecaps estudiantils, entre d'altres propietats. I també n'hi ha de més subtils, com el número φ (fi), que relaciona dimensions geomètriques, musicals i biològiques que els humans intuïm com a harmòniques. A Ripoll, ja la van fer servir a l'edat mitjana en un dels exemples més notables de l'arquitectura romànica.

DANI VIVERN > TEXT

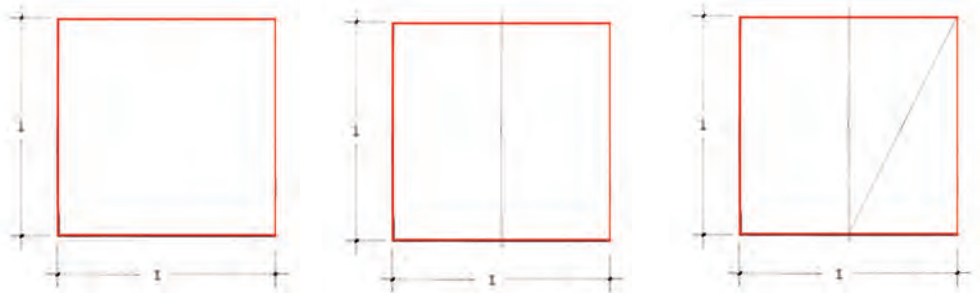
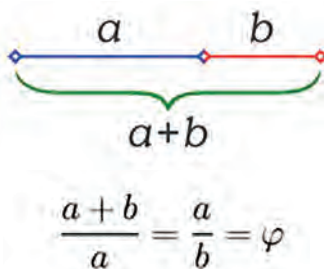
>> Façana del monestir de Santa Maria de Ripoll, 1910.

Tant en matemàtiques com en la natura, apareix sovint la constant 1,6180339..., denominada «fi» i representada per la lletra grega minúscula del mateix nom (φ). Que no s'ha de confondre amb el número pi (π). Aquesta constant s'obté d'una equació que relaciona dues quantitats de manera que la seva suma dividida per la quantitat més gran sigui igual a aquesta dividida per la quantitat més petita. Se'n diu la secció o proporció àuria perquè ja des de l'Antiguitat s'ha considerat que és la relació visualment més

harmònica entre dues longituds, superfícies, volums... Per exemple, les targetes de crèdit, les postals, els quadres, moltes mides d'edificis contenen aquesta proporció de 1:1,61803..., amb més o menys aproximació. També es troba en molts organismes, fins i tot en les proporcions del cos humà.

El cas és que des dels egipcis fins a Dalí, que també la feia servir en els seus quadres, moltes obres d'art la tenen present. I la portalada del monestir de Ripoll n'és potser l'exemple més evident a les comarques de Girona.

La portalada del monestir de Ripoll és potser l'exemple més evident d'ús de la proporció àuria a les comarques de Girona

ARXIU COMARCAL DEL RIPOLLÈS / FONS SALVADOR ALIMBAU

1.618

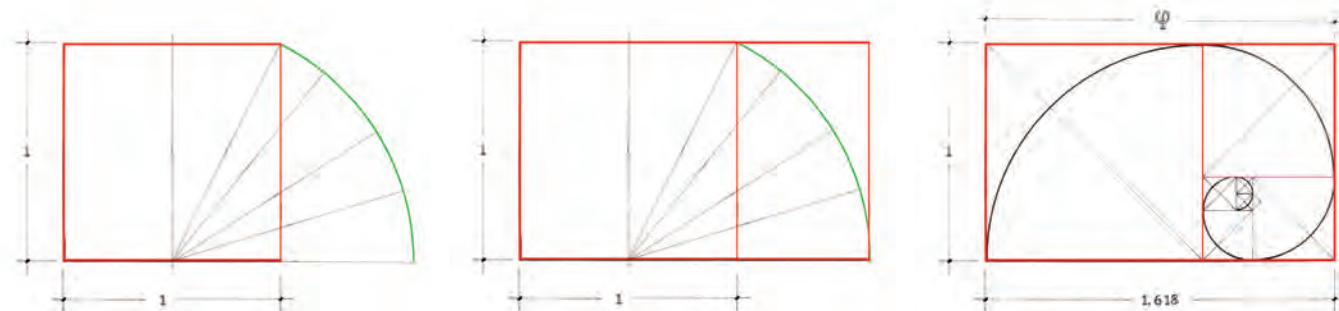
A la imatge que adjuntem podem veure'n les mides principals en metres. D'entrada, observarem que la base total dividida per l'alçada dona exactament 1,616 (una desviació de dos mil·límetres respecte a la constant). L'amplada total de la porta és exactament igual al doble de cadascun dels laterals. La relació 3:2, que equival a 1,5 -per tant, propera a ϕ , apareix molt sovint. Per exemple, la veiem entre l'alçada de la porta, comptada des de terra fins al punt més alt de l'arc, i des d'allà fins al punt més alt de les arquivoltes. L'alçada de llum de la porta dividida per la seva amplada fa

1,633, és a dir, un error d'un centímetre i mig respecte a ϕ .

Cal dir, però, que l'exactitud és més teòrica que no pas real, perquè les mides d'aquesta obra mestra del romànic presenten divergències respecte a la que seria la seva simetria ideal. Tot i això, creiem que el pòrtic de Santa Maria de Ripoll és molt representatiu d'un període en què l'arquitectura i les arts en general tenien més present l'harmonia matemàtica que no pas algunes creacions actuals diguem-ne «trencadores».

>> *La portalada de l'església del monestir de Ripoll, construïda a mitjan segle XII.*

Dani Vivern és periodista.

El pòrtic de Santa Maria de Ripoll és molt representatiu d'un període en què l'arquitectura i les arts en general tenien present l'harmonia matemàtica